

Fjärrvärme längs Ågatan och i kv Forseman

Ågatan, Breda gränd, kv Forseman och kv Norrtull

RAÄ 14

Ågatan, Breda gränd, kv Forseman och kv Norrtull
Söderköpings stad och kommun
Östergötlands län

Mats Magnusson

Fjärrvärme längs Ågatan och i kv Forseman Ågatan, Breda gränd, kv Forseman och kv Norrtull

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	5
Områdesbeskrivning.	5
Syfte och frågeställningar	7
Metod och dokumentation	7
Resultat och tolkning	7
Ågatan	7
Kv Forseman	10
Breda gränd	14
Fyndmaterialet	14
Slutsatser	14
Referenser	15
Tekniska uppgifter.	16
Bilaga 1. Osteologisk analys	17
Bilaga 2. Fyndlista	20
Bilaga 3. Ritningar	24

*Omslagsbild: Kavelbro i korsningen Ågatan och Breda gränd.
Foton Mats Magnusson 2007 och 2009, ÖLM.*

Ö S T E R G Ö T L A N D S   L Ä N S M U S E U M
A V D E L N I N G E N   F Ö R   A R K E O L O G I

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

Sammanfattning

Östergötlands länsmuseum utförde under perioden 1-23 april 2009 en arkeologisk förundersökning i samband med schaktning för fjärrvärme inom Söderköpings medeltida stadsområde (RAÄ 14) i Söderköpings kommun, Östergötlands län. Fjärrvärmeschaktet sträckte sig längs Ågatan från korsningen Ågatan/Breda gränd och utmed ungefär halva kv Forseman. Därefter gick det vidare in i kv Forseman och fram till fastigheten Forseman 3. Dessutom gjordes två avstick, till Breda gränd 3 (Norr tull 6) och 4-12 (Forseman 4), från tidigare grävd fjärrvärmeledning i Breda gränd. Arbetet utfördes på uppdrag av E.ON Värme Sverige AB. Fjärrvärmeschaktets totala längd beräknas till ca 140 löpmeter.

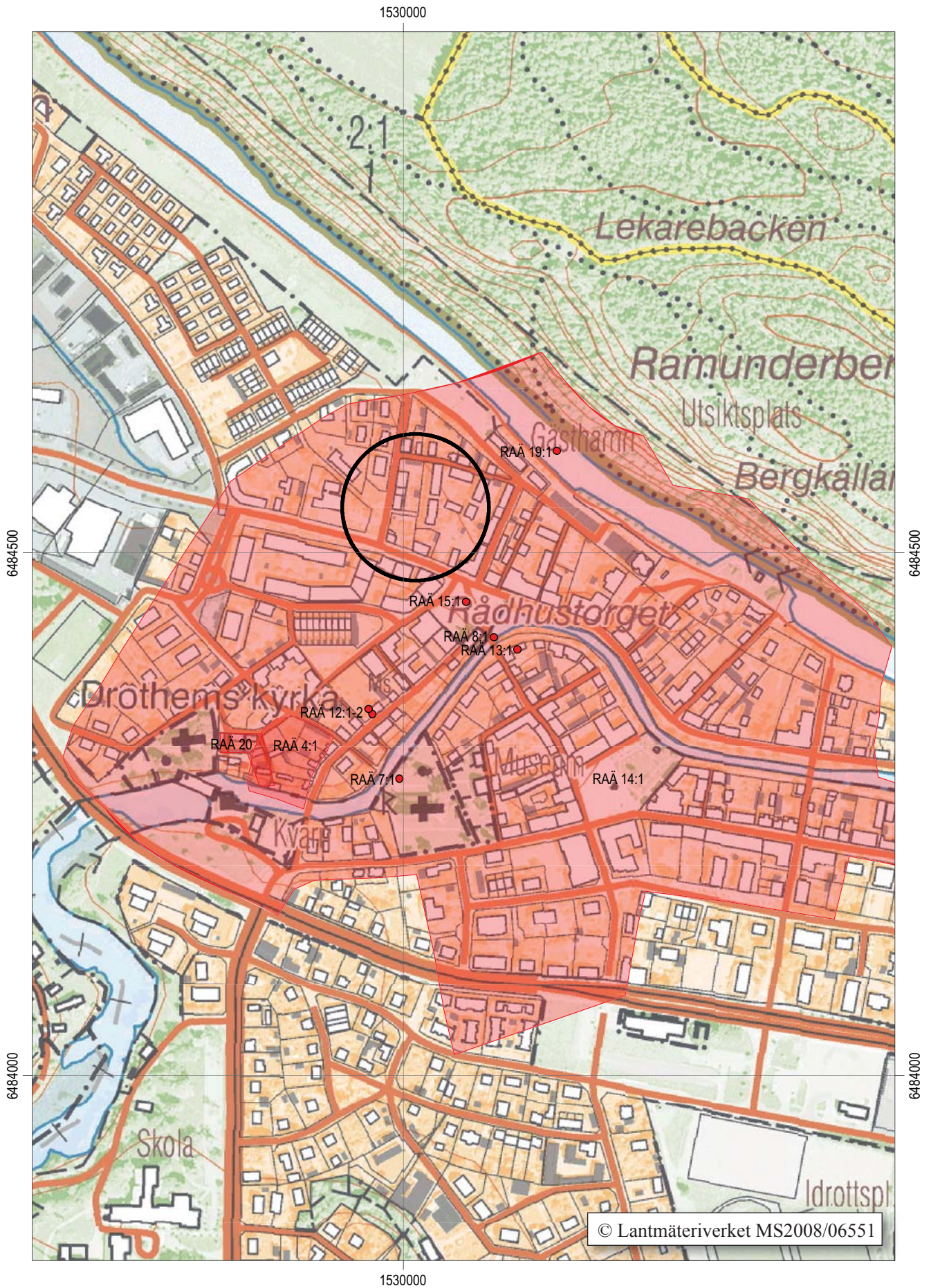
Rester av en kavelbrogata, som tidigare framkommit vid nedläggandet av fjärrvärme i Breda gränd, framkom. Vidare påträffades en träkonstruktion som troligen är resterna efter en bro/kavelbro. Två kraftiga murar framkom vilka tolkas som resterna efter ett stenhus med källare då ett massivt raseringslager, som fortsatte under schaktdjup, framkom mellan dem.

Inne i kv Forseman påträffades två nivåer av stensättningar i vad som tolkas som en gatusträckning samt resterna av en byggnad med tegelväggar och eldstad. Utöver detta framkom flera lämningar efter konstruktioner i sten och trä.

Mats Magnusson
antikvarie

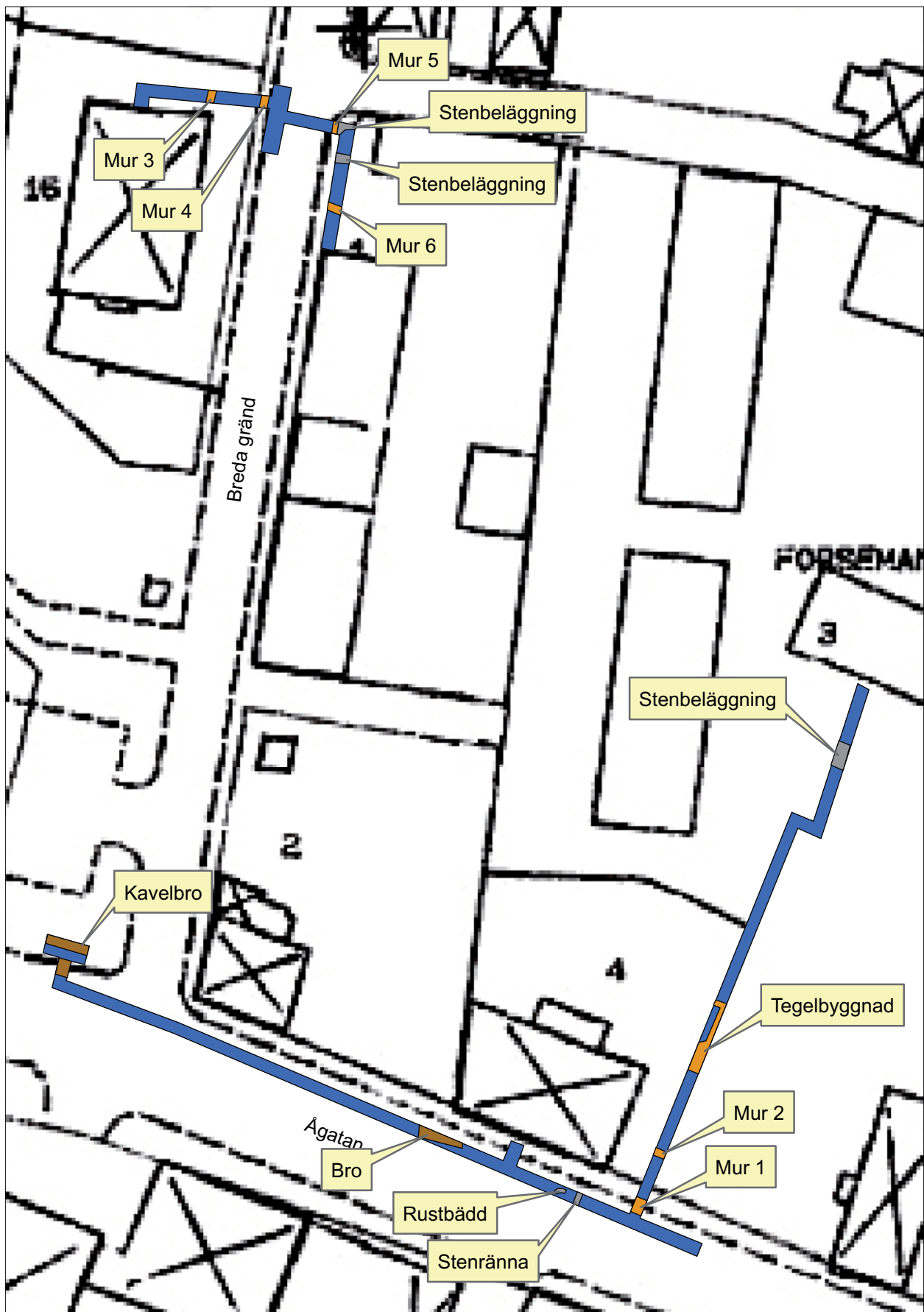

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan, blad 086 65 och 086 66, med undersökningsområdet markerat. Skala 1:5 000.

Figur 3. Utdrag ur Adresskartan över Söderköping, med schakten och anläggningarna markerade.
Skala 1:500

Inledning

Under perioden 1-23 april 2009 utförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk förundersökning, i samband med schaktning för fjärrvärmeledningar, inom Söderköpings medeltida stadsområde (RAÄ 14).

Förundersökningen genomfördes som en schaktningsövervakning.

Fjärrvärmeschaktets sträckning gick längs Ågatan, från korsningen Ågatan/Breda gränd och vidare in i kv Forseman mellan adresserna Ågatan 15 och 17A. Schaktet fortsatte fram till adressen Magasinsgatan 3 mitt i kv Forseman (Forseman 3). Vidare upptogs ett schakt i Breda gränd för påkoppling av fjärrvärme till två fastigheter utmed denna gata (Breda gränd 3 och 4-12). Fjärrvärmeledningens totala längd beräknas till ca 140 löpmeter.

Uppdragsgivare var E.ON Värme Sverige AB som även svarade för de arkeologiska kostnaderna. Ansvarig för förundersökningen och rapporten var undertecknad.

Områdesbeskrivning

Söderköping är belagt i det skriftliga källmaterialet från mitten av 1200-talet. Redan under 1000-1100-talen var dock bebyggelse etablerad på platsen och orten fungerade sannolikt som en centralort för det omgivande landskapet. Staden växte fram där Storån och Lillån möts och från dessa vattendrag var det möjligt att nå både Östersjön och Östergötlands inland. Sannolikt bidrog uppgrundningen av hamnområdet under senare delen av medeltiden till att staden under 1600-talet förlorade sin särställning till förmån för Norrköping och Valdemarsvik (Broberg & Hasselmo 1978).

Det arkeologiska källmaterialet har påvisat att en tät och regelbunden stadsbebyggelse var under uppbyggnad från tidigt 1200-tal. Vid 1200-talets slut var de flesta av stadens medeltida institutioner fullt utvecklade. Under 1200-talet har det troligen funnits tre kyrkor, Drothems kyrka, S:t Laurentii kyrka och S:t Ilians kyrka, i Söderköping. Dessa kyrkor kan alla ha haft föregångare i form av äldre gårds- och bykyrkor (Broberg & Hasselmo 1978).

År 1235 anlades ett franciskanerkloster strax norr om Drothems kyrka. I anslutning till klosterlämningarna har man funnit vad som eventuellt skulle kunna vara en föregångare till Drothems kyrka (Hörfors 1993a). Drothems kyrka blev sedermera landsförsamlingens kyrka. Den nuvarande S:t Laurentii kyrka uppfördes tidigast i slutet av 1200-talet som stadsförsamlingens kyrka, men finns belagd som församling redan 1253. Sydväst om S:t Laurentii kyrka

låg Bossgården som antas ha varit en kungsgård och S:t Laurentiiis föregångare skulle eventuellt ha kunnat vara gårdskyrka till denna (Hörfors 1993b). S:t Ilians kyrka omnämns vid en donation 1309 men har tidigare antagits vara en av de två äldsta kyrkorna i staden (tillsammans med Drothems kyrka). Nyligen utförda grävningar längs Göta kanal har dock inte funnit något som stödjer denna teori då de få rester efter kyrkan som observerats tyder på att kyrkan var uppförd i samma stil som S:t Laurentii och alltså tidigast uppförd under 1200-talets slut (Magnusson 2009). År 1330 omnämns Helgeandshuset och under 1400-talet anlades tre kapell i staden (Tesch 1987).

Gatunätet inom Söderköpings centrala delar är i stort detsamma som under medeltiden med vissa förskjutningar. Den största skillnaden är att en hel del mindre gränder försvunnit under årens lopp.

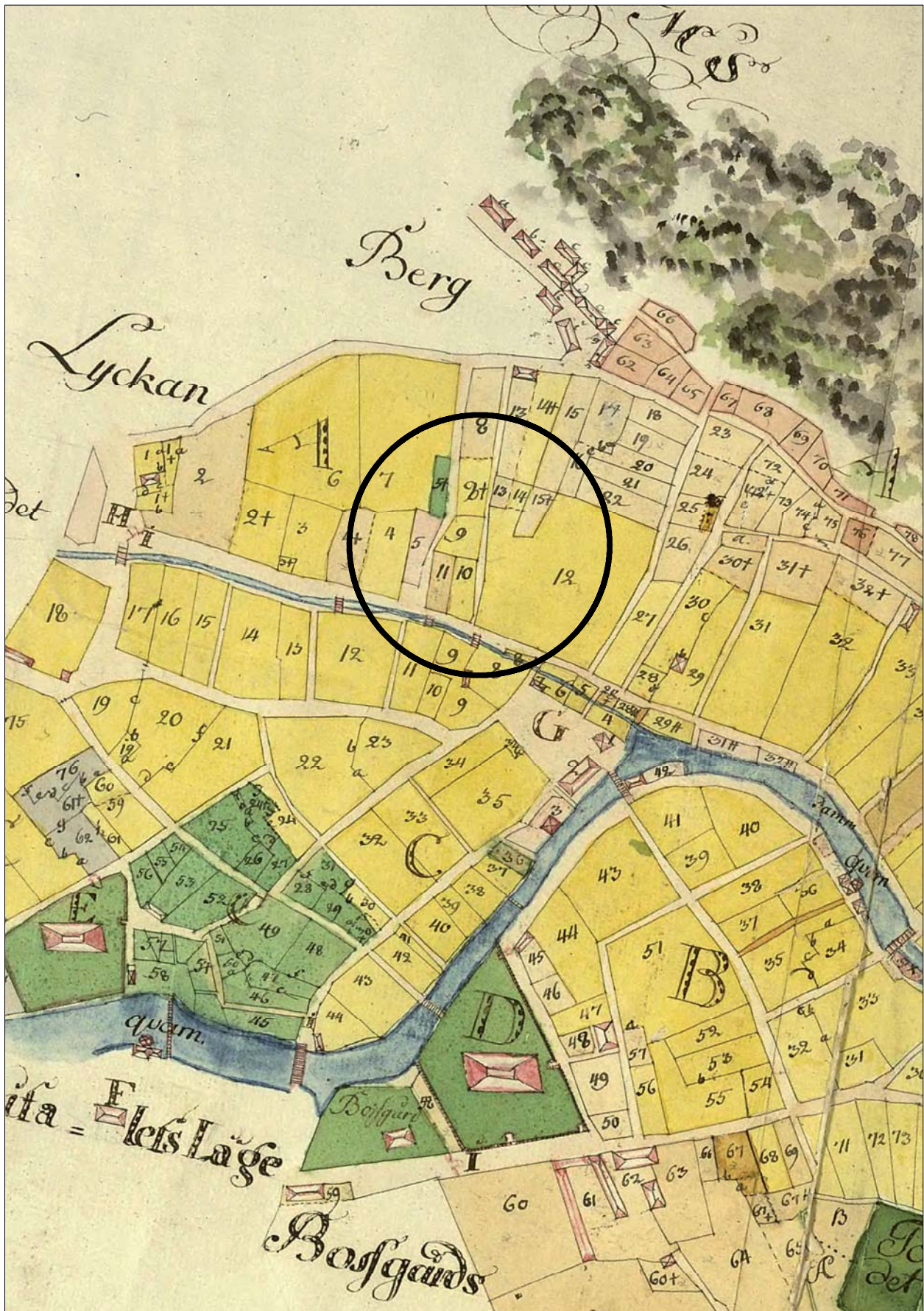
Rådhusorget med dess hamn var Söderköpings hjärta och omgavs av Bergskvarteren i norr, Vintervadskvarteren i västsydväst samt Hagakvarteren i östsydöst. Ågatan, med den kulverterade Lillån, bildar gräns mellan Bergskvarteren och Vintervadskvarteren. Kvarteret Forseman är det medeltida Bergskvarterens västligaste område. Söderköpings äldsta stadslämningar bör kunna återfinnas i området närmast Rådhusorget och de därifrån utgående vägarna/vattenvägarna. Till detta område hör det nu aktuella undersökningsområdet.

Flera arkeologiska undersökningar har förekommit längs med eller i anslutning till Ågatans aktuella undersökningssträcka. Under 1984 schaktades för en ca 8 m lång VA-anslutning, till kv Forseman 3, i Ågatan. Vid denna undersökning framkom, på ca 1,5 m djup, en eventuell strandskoning längs Lillåns strand och närmare kv Forseman fanns möjliga byggnadslämningar (Tesch 1984). Vid en förundersökning längs Ågatan 1991 påträffades välbevarade byggnadslämningar på ett djup grundare än 1 m utanför kv Ilian, d v s kvarteret öster om kv Forseman (Lindgren-Hertz 1996).

Två tidigare undersökningar har berört det aktuella undersökningsområdets västra del, vid korsningen Ågatan/Breda gränd. Strax väster om Breda gränd påträffades 2007 en kavelbro som gick utmed Ågatans norra sida och slutade i en tvärgående kavelbro, vilken eventuellt kan fortsätta ut i Ågatan (Carlsson 2008). På Breda gränds östra sida framkom 1985 några större stenar utmed Ågatan, vilka tolkades som en möjlig strandskoning (Hasselmo 1996).

Inom kv Forseman 3 har ett flertal arkeologiska undersökningar gjorts. I samband med planläggning inför nybyggnation utfördes 1978 en arkeologisk förundersökning. Tre provytor undersöktes varvid 1,1-1,5 m tjocka kulturlager och 2-5 bebyggelseskikt

Figur 4. Rektifierad historisk karta över Söderköping 1779 med undersökningsområdet markerat. LMS akt D111-1:16. Skala 1:3000.

dokumenterades. Lämningarna daterades till 1200-talets senare hälft – 1400-talets början (Tesch 1978). År 1983 kompletterades dessa undersökningsytor i syfte att fastställa på vilka djup kulturlagren framkom samt för att dokumentera kulturlagerföljden. Nybyggnationen kom sedan att anläggas på platta. Vid undersökningen kunde det konstateras att det i kvarteret funnits långsmala tomter i nordsydlig riktning skilda åt genom gränder. En av gränderna hade sju olika gatunivåer. Tomterna var ca 16 m breda (Hasselmo & Tesch 1995). Ca 15 m öster om den aktuella schaktsträckningen, återfinns även en välbevarad senmedeltida valvslagen källare med kortsidan mot Ågatan (Feldt 1990).

Syfte och frågeställningar

Syftet med den arkeologiska förundersökningen, som utfördes i form av en schaktningsövervakning, var att se till att fast fornlämning berördes i så liten utsträckning som möjligt av den planerade exploateringen. Fornlämningar som framkom skulle dokumenteras avseende karaktär och omfattning samt om möjligt dateras. Målet var att resultatet skulle kunna kopplas till tidigare undersökningar och därigenom ge en utökad och fördjupad kunskap om det aktuella området. Till undersökningen knöts följande frågeställningar:

- Kan schaktningen utmed Ågatan ge en bild av hur området närmast Lillån sett ut under olika medeltida perioder?
- Kvarteret Forseman har sannolikt varit indelat i flera hantverks-/handelskvarter under medeltiden. Kan undersökningen ge svar på vilken typ av hantverks-/handelskvarter denna del av området ingått i? Kan eventuella fynd av gator och/eller byggnader ge svar på de äldre kvarterens indelning?

Resultatet från förundersökningen ska även ligga till grund för länsstyrelsens fortsatta bedömningar i ärendet samt utgöra ett underlag för uppdragsgivarens planeringsarbete.

Metod och dokumentation

Den arkeologiska förundersökningen genomfördes som en schaktningsövervakning i samband med grävandet för fjärrvärmeledningen. Huvudschaktet gick längs Ågatan med en avstickare in i kv Forseman medan en kortare anslutning gjordes till det befintliga fjärrvärmenätet längs Breda gränd. Schakten, som totalt omfattade ca 140 löpmeter, grävdes med maskin.

Schaktens bredd var ca 0,8-1,0 m och schaktdjupet var som mest ca 0,9 m vilket ledde till att den sterila undergrunden endast nåddes på enstaka platser.

Påträffade anläggningar handgrävdes med hacka och skrapa. I samband med detta tillvaratogs en mängd fynd. Dessa fynd kan relateras stratigrafiskt till de lager som återges i profil- och planritningar. Schakt och anläggningar digitalfotograferades och höjdvärden mättes in med RTK.

Metall- och träföremål konserverades av Acta Konserveringscentrum AB i Stockholm, ¹⁴C-analyser utfördes av Laboratoriet för ¹⁴C-datering i Lund. Dokumentationsmaterialet och fynden förvaras på Östergötlands länsmuseum. Fynden förvaras, i avvakten på slutgiltig fyndfördelning, i länsmuseets klimatanpassade magasin under accessionsnummer ÖLM C4480.

Resultat och tolkning

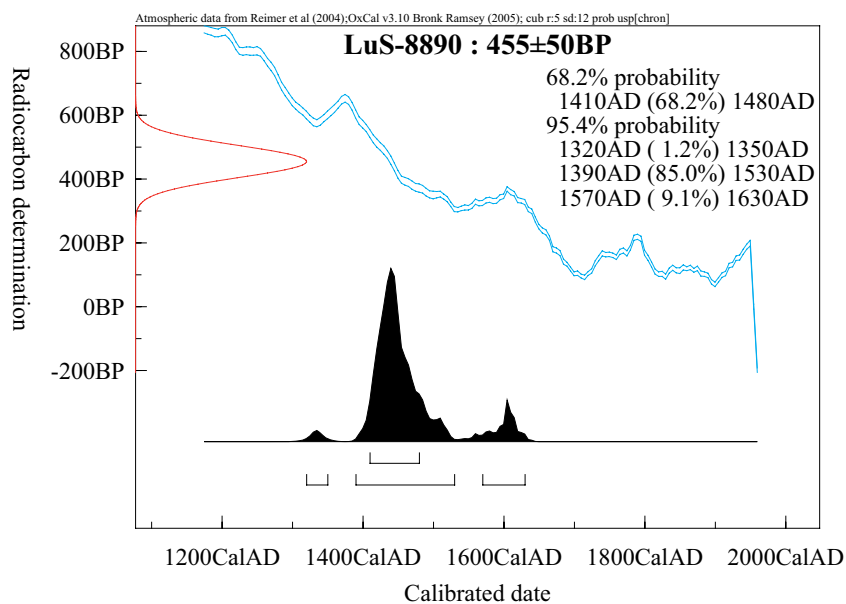
Ågatan

Schaktningen tog sin början i korsningen Ågatan/Breda gränd där man skulle ansluta till fjärrvärmeledningen som lades ner 2007. Då schaktet breddades något mot 2007 års grävning påträffades mer av den kavelbrogata som sedan tidigare var känd. Den nu framgrävda bredden på kavelbron överstiger 4 m men är inte avgränsad, vare sig i norr eller söder (tidigare avgrävd). I öster tycks kavelbron upphöra strax innan korsningen Ågatan/Bredagränd då någon fortsättning inte kunde ses vare sig vid fjärrvärmegrävningarna 2007 eller VA-grävningar 1985 i Breda gränd (Carlsson 2008, Hasselmo 1996). I väster är en eventuell fortsättning på kavelbron svår att uttala sig om då de relativt vållagda kavlar tvärt övergår till att bli en röra av trä och sten (Carlsson 2008). Åldern på kavelbron tolkades som medeltida vid undersökningen 2007, då keramikfynd på och mellan kavlar gav detta för handen. Flera fynd av äldre rödgods och s k nästan stengods mellan kavlar vid den aktuella undersökningen styrker den tidigare tolkningen.

Längs Ågatan påträffades, vid schaktbotten, en träkonstruktion som var orienterad i nord-sydlig riktning och uppmätte ca 4,5 m på bredden. Denna konstruktion följer i sin förlängning den tomtgräns som löper igenom kv Forseman idag och som på den historiska kartan från 1779 (se figur 4 och 7) är en gränd. Detta tyder på att konstruktionen utgör en bro över Lillån, alternativt en kavelbro som lett fram till en bro. Träkonstruktionen har ¹⁴C-daterats till 1400-talet (LuS-8890). Brofästen har tidigare påträffats på andra sidan Ågatan, i kv Gillet, vid undersökningar i början på 1960-talet. Dessa brofästen låg dock i Breda gränds södra förlängning (Lindahl 1963).

Något som tolkas som en rustbädd framkom 50 m österut i schaktet. Denna bestod av tre mindre pålar nedslagna intill två stenar, 0,3-0,4 m stora. Intill låg ytterligare ett par stenar i samma storlek som skulle kunna vara del av samma rustbädd. I kulturlagret runt rustbädden påträffades ett antal skärvor av yngre svartgods och s k nästan stengods vilket åtminstone

ger anläggningens omgivning en medeltida datering. Strax öster om rustbädden korsades schaktet av en samling stenar. Denna stenkonstruktion tolkades till en början som en nedgrävd ränna fylld med sten och därmed antagligen någon form av dränering, det kan dock tänkas att det skulle kunna vara en stenpir lagd ut från strandkanten (figur 9). Bärlagret till dagens

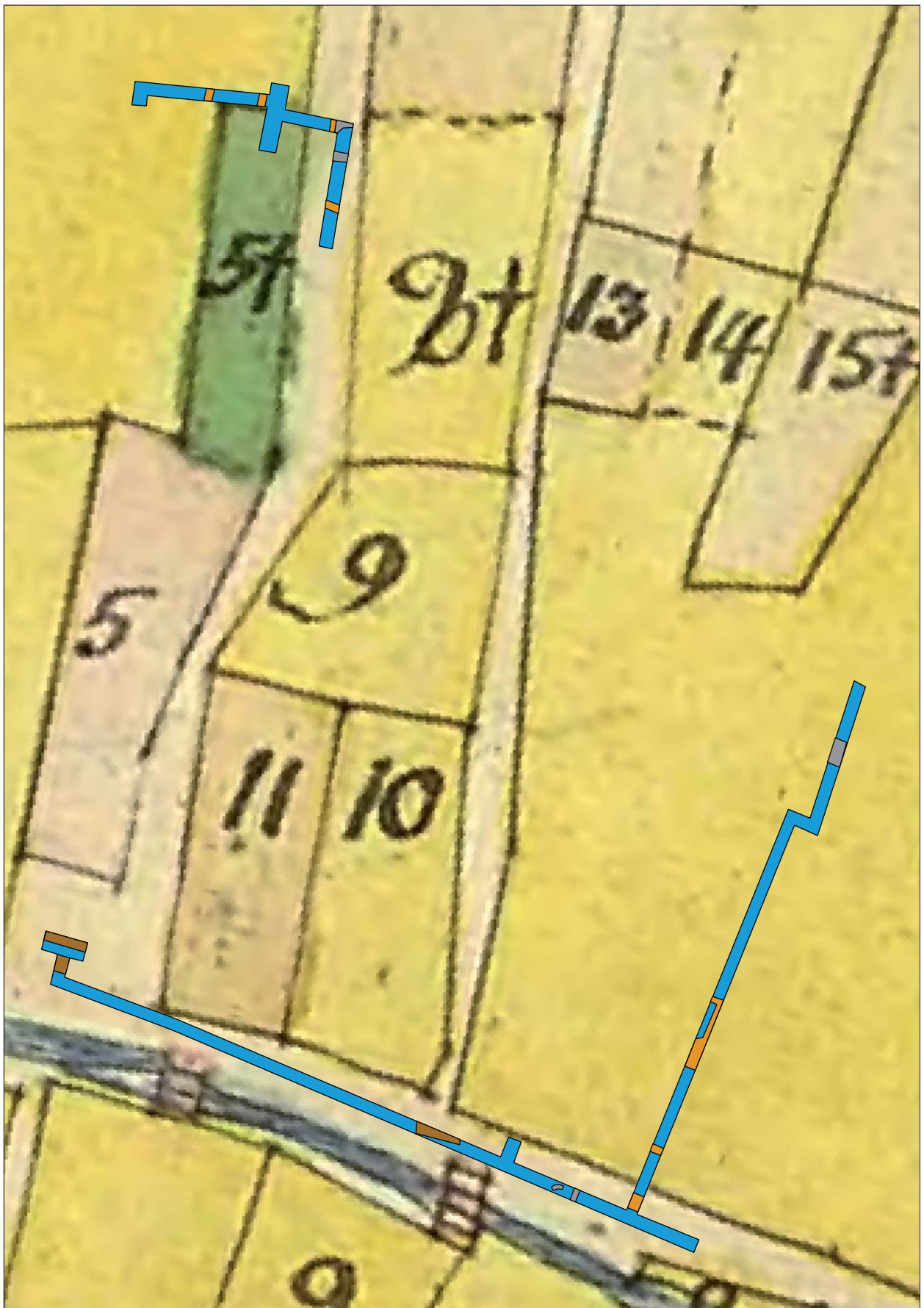

Figur 5. De påträffade kavelbrölämningarna med 2007 års schakt söder om dem.

Foto Mats Magnusson, ÖLM.

Figur 6. ¹⁴C-datering av träkonstruktion längs Ågatan, tolkad som en bro. LuS-8890. Laboriet för ¹⁴C-datering i Lund.

Figur 7. Rektifierad historisk karta över Söderköping 1779 med förundersökningens schakt och konstruktioner markerade. Notera hur den påträffade träkonstruktionen (bron) bildar en förlängning av gatan som löper genom kv Forseman. LMS akt D111-1:16.

Figur 8. Konstruktionen längs Ågatan vilken tolkas vara en bro. Mot väster resp öster.
Foto Mats Magnusson, ÖLM.

Figur 9. Stenränna/stenpir. Foto Mats Magnusson, ÖLM.

väg har grävts ner i kulturlagret och gör att stenkonstruktionens övre del inte finns bevarad. Konstruktionen tycks även fortsätta djupare än schaktbotten och detta tillsammans med den yngre störningen gör tolkningen osäker.

Kv Forseman

Vid tvärschaktet in i kv Forseman från Ågatan påträffades en kraftig mur (Mur 1) (figur 10). En lång, flat sten föreföll utgöra grundsten till en ca 0,3 m hög och 1,45 m djup sockelsten. På sockelstenen fanns rester efter en murkärna bestående av stenar i varierande storlek och kalkbruk. Denna murkärna var nedbruten till en höjd av ca 0,4 m och längs dess topp löpte flera el- och teleledningar. Murkärnan var förskjutet mot sockelstenens norra sida och uppskattas ursprungligen ha varit närmare 1,0 m bred. Området norr om muren bestod av ett massivt raseringslager som fortsatte djupare än schaktdjupet. Detta raseringslager tolkas som en igenfylld källare. Denna tolkning baseras delvis på att åtskilliga kubikmeter vatten pressades upp i schaktet i Ågatan då grundstenen som muren vilade på grävdes fram.

Cirka 4 m norr om Mur 1 framkom resterna efter ytterligare en mur (Mur 2) (figur 11). Denna mur bestod av en murkärna av gråsten klädd med tegel.

Figur 10. Muren längs Ågatan (Mur 1), mot norr.
Foto Mats Magnusson, ÖLM.

Denna mur bör höra samman med Mur 1 och därmed vara byggnadens norra avgränsning. Denna tolkning förstärks av att raseringslagren som vidtog norr om Mur 1 också slutar vid Mur 2. På en kartskiss från år 1775 finns en större byggnad, troligen av sten, utträd på den ungefärliga platsen för den nu påträffade byggnaden (figur 12).

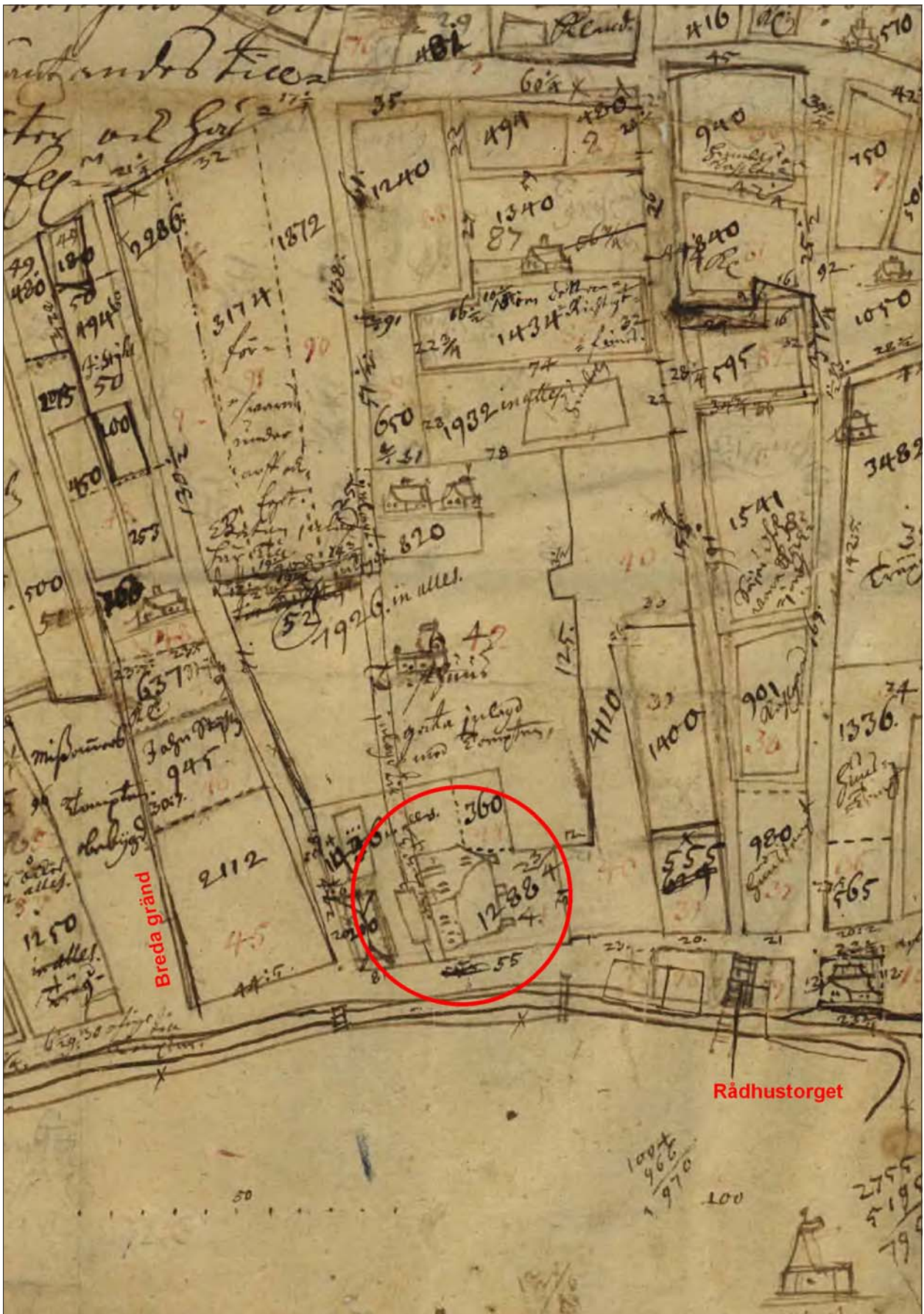
Resterna efter en tegelbyggnad påträffades i schaktet ca 14 m in i kv Forseman. Dessa byggnadsrester framkom ca 0,35 m under dagens marknivå. Byggnaden var ca 6,8 m lång, hade upp till två varv tegel bevarat och under teglet kunde en grundsten/sockelsten noteras i byggnadens södra del. I byggnadens norra del fanns resterna efter ett fundament för eldstad eller kakelugn.

I slutet av schaktet framkom två stenläggningar på varandra, den övre på ett djup av ca 0,4 m och den undre på ett djup av ca 0,5 m under dagens marknivå. Dessa stenläggningar kunde följas längs en sträcka av ca 2,3 m. Den övre var en kullerstensläggning och den undre bestod av någorlunda flata stenar i storleken 0,07-0,50 m. Det är möjligt att den undre stenläggningen finns bevarad längs en längre sträcka än vad som framkom, men ligger då under det nu grävda djupet på 0,5 m.

Figur 11. Mur 2, mot väster. Foto Mats Magnusson, ÖLM.

Figur 12. Kartskiss över Bergskvarteret från 1775. LMS akt 05-söd-1.

Figur 13, överst t v. Tegelbyggnaden.

Figur 14, överst t h. Den undre stenläggningen mot SV.

*Figur 15, ovan. Trärester utmed Breda gränd, mur 4 kan anas under kabelbanden.
Foto Mats Magnusson, ÖLM.*

Breda gränd

De befintliga fjärrvärmeledningarna togs fram i Breda gränd. Därefter grävdes ett schakt in till adressen Breda gränd 3 och ett in till adressen Breda gränd 4-12.

I schaktet in till byggnaden på Breda gränd 3 framkom en stor sten (ca 0,7 m i diameter) och intill denna en nedslagen påle. Detta tolkas som en syllsten (Mur 3) till en byggnad där dess östra vägg eventuellt är den grundmur (Mur 4) som påträffades i höjd med trottoaren ut mot Breda gränd. Konstruktionerna tycks dock skilja sig åt där muren ut mot gatan verkar vara kallmurad (detta var dock svårt att konstatera då en mängd ledningar löpte direkt ovanpå konstruktionen). Längs schaktbotten mellan dessa båda konstruktioner fanns dåligt bevarat trä som skulle kunna utgöra resterna efter ett golv eller eventuellt en äldre träbyggnad (figur 15).

Då Breda gränd tycks ha löpt längre österut under medeltiden (Hasselmo 1996) kan muren som påträffades utmed dagens Breda gränd antingen tillhöra en byggnad utmed den senare sträckningen av gatan eller vara den bakre väggen till en byggnad som legat utmed den medeltida gatan.

Längs schaktet in till adressen Breda gränd 4-12 påträffades en möjlig kallmur (Mur 5) på ca 0,3 m djup i övergången mellan trottoar och kvartersmark. Innanför denna låg en stenläggning i sättsand på ca 0,5 m djup. Resterna efter en annan stenläggning framkom utmed schaktet på ca 0,8 m djup. En eventuell murrest (Mur 6) gick vinkelrätt över schaktet på ungefär samma djup.

Fyndmaterialet

Totalt omfattar fyndmaterialet 79 fyndposter. Ett antal skärvor av medeltida keramik framkom i de undre kulturlagren utmed Ågatan. Frekvensen ökade också närmare Rådhusorget. Utöver detta påträffades tre skärvor av äldre svartgods (A-gods, C4480:18 (i två delar) och 26) utmed Ågatan. Dessa framkom i botten på schaktet men är troligen inte in situ då även yngre material påträffades på denna nivå.

En större mängd ben påträffades utmed den 140 m långa schaktsträckningen. Endast en del av dessa ben omhändertogs. Detta material redovisas i den bifogade osteologiska rapporten. Två järnföremål i form av ett ax till en nyckel och en kniv har konserverats.

Figur 16. Ågatan. Till höger i bilden ett äldre kulturlager överlagrat av vattenavsatt grå lera som i sin tur överlagrats av ett yngre kulturlager. Foto Mats Magnusson, ÖLM.

Slutsatser

Den arkeologiska förundersökningen i området i och omkring kv Forseman har lett till ytterligare kunskap om äldre byggnader och konstruktioner i området. Längs Ågatan, väster om korsningen med Breda gränd, löper en över fyra meter bred kavelbro längs den forna åstranden. Kan detta vara resterna efter Bergskvarterets medeltida "Ågata"? Kavelbron östliga sträckning skulle i sådana fall ligga under den bebyggelse som idag finns utmed Ågatan in mot Rådhusorget.

I förlängningen av den gata som förr löpte genom kv Forseman, vilken ses på 1779 års karta, påträffades resterna efter en träkonstruktion. Då denna konstruktion dateras till 1400-talet bör det innebära att den legat i direkt anslutning till Lillån. Konstruktionen kan därför ha varit en bro eller eventuellt en kavelbro, som i sin tur ledde ner till en bro.

Inte helt oväntat påträffades resterna efter en byggnad då schaktet grävdes in i kv Forseman. Denna byggnad har antagligen en delvis bevarad källare begravd i raseringsmassor. Inne i kv Forseman framkom en tegelbyggnad som inte har kunnat återfinnas på några kartor. Baserat på byggnadsfyndets kontext antas inte huset vara äldre än ett par hundra år. Tidigare undersökningar har påvisat en äldre sträckning av Breda gränd (Hasselmo 1996). Schaktet in i kv Forseman från Breda gränd var dock inte tillräckligt djupt för att denna äldre sträckning skulle

påträffas. Däremot framkom rester efter den äldre bebyggelse som legat utmed Breda gränds nuvarande sträckning och som därmed bör dateras till nyare tid.

På motsatta sidan av gatan, i kv Norrtull, påträffades rester efter en eller fler byggnader. Dessa lämningar bör, med tanke på det ringa grävdjupet och förhållandena på motsatta sidan gatan också kunna kopplas till nyare tid. Kulturlagren var dock delvis omrörda och medeltida keramik finns i fyndmaterialet.

Referenser

- Broberg B & Hasselmo M. 1978. *Söderköping. Medeltidsstaden 5*. Riksantikvarieämbetet, rapport. Göteborg.
- Carlsson C. 2008. *Medeltida trähus med fjärrvärme i Breda gränd i Söderköping. Ågatan, Breda gränd och Bergsvägen, Söderköpings stad och kommun, Östergötlands län*. Östergötlands länsmuseum, rapport 2008:64. Linköping.
- Feldt A-C. 1990. *Kv Forseman 3, arkeologisk byggnadsdokumentation*. Söderköping, Östergötland. Östergötlands länsmuseum, rapport. Linköping.
- Hasselmo M & Tesch S. 1995. *Forseman 3*. Arkeologisk undersökning. Riksantikvarieämbetet. Avdelningen för arkeologiska undersökningar. Riksantikvarieämbetet, UV Linköping rapport 1995:60. Linköping.
- Hasselmo M. 1996. *Breda gränd, Magasinsgatan*. Söderköping, Östergötland. Riksantikvarieämbetet, UV Linköping rapport 1996:59. Linköping.
- Hörfors O. 1993a. *Lämningar av Söderköpings Gråbrödrakonvent vid kv Hospitalsstugorna 7*. Söderköpings stad och kommun, Östergötland. Östergötlands länsmuseum, rapport. Linköping.
- Hörfors O. 1993b. *Grav från 1700-tal och medeltida murrester på S:t Laurenti kyrkogård*. Söderköpings stad och kommun, Östergötland. Östergötlands länsmuseum, rapport. Linköping.
- Lindahl A. 1963. *Vintervadsgatan 4/Lillån. Grävningar längs Vintervadsgatan*. Kv Gillet, Söderköping. Östergötlands länsmuseums arkiv.
- Lindgren-Hertz L. 1996. *Ågatan, mellan Nybrogatan och Rådhusorget*. Söderköpings stad och kommun, Östergötland. Riksantikvarieämbetet, UV Linköping rapport 1996:51. Linköping.
- Magnusson M. 2009. *S:t Ilian - den tredje kyrkan. Skelettfynd och grundmurar i Göta kanal, Söderköping*. Östergötlands länsmuseum, rapport 2009:100. Linköping.
- Tesch S. 1984. *Arkeologisk undersökning VA-schakt, medeltida kulturlager Ågatan*. Söderköping, Östergötland. Lund.
- Tesch S. 1987. *Söderköping*. Med bidrag av M. Hasselmo. Andrae, Lamm & Hasselmo (red). *7000 år på 20 år. Arkeologiska undersökningar i Mellansverige*. Riksantikvarieämbetet. Stockholm.
- Lantmäteristyrelsens kartarkiv, LMS, akt D111-1:16. Mätning 1779, Söderköpings stad.
- Lantmäteristyrelsens kartarkiv, LMS, akt 05-söd-1. Arealavmätning 1775, Bergskvarteret, Söderköpings stad.

Tekniska uppgifter

Område	kv Forseman, Ågatan, Breda gränd och kv Norrtull
Stad och kommun	Söderköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnummer	RAÄ 14
Ekonomiska kartans blad	086 66 (8G 6g Söderköping)
Koordinater	X6484520, Y1530020
Koordinatsystem	RT90 2,5 gon V
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning
Länsstyrelsens dnr	431-1637-09
Länsstyrelsens handläggare	Bertha Amaya
Länsstyrelsens beslut	2008-03-18
ÖLM dnr	90/09
ÖLM projektnr	530931
Uppdragsgivare	E.ON Värme Sverige AB
Kostnadsansvarig	E.ON Värme Sverige AB
Projektledare	Mats Magnusson
Personal	Anders Lundberg, Johan Levin
Fältarbetstid	2009-04-01--23
Totalt undersöktes	Ca 140 löpmeter
Fynd	ÖLMC4480
Foto	Digitala
Analys	¹⁴ C, LuS-8890
Grafik	Mats Magnusson
Renritning	Johan Levin
Grafisk form	Lasse Norr
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273	Rapport 2010:63 © Östergötlands länsmuseum

Bilaga 1. Osteologisk analys

LEGEND TILL BENLISTA

Art	Första kolumnen anger på svenska från vilken art, grupp av arter, familj eller klass fragmenten kommer ifrån. Andra kolumnen anger på latin från vilken art, grupp av arter, familj eller klass fragmenten kommer ifrån.
Element	Första kolumnen anger på svenska till vilket benslag fragmenten tillhör. Andra kolumnen anger på latin till vilket benslag fragmenten tillhör.
Frag. grad	Fragmenteringsgrad. Intakt innebär att benelementet är helt och inga delar saknas. Komplet innebär att benelementet är trasigt, men att samtliga delar finns kvar. Defekt innebär att en mindre del av benelementet saknas. Fragment innebär att det endast är en mindre del av benelementet.
Elementdel	Vilken del av benet tillhör fragmentet. Vad gäller rörben har dessa kodats med en siffra mellan 1 och 6, enligt följande: 1. Proximal epifys, 2. Proximal del av diafys, 3. Supraproximal del av diafys, 4. Supradistal del av diafys, 5. Distal del av diafys, 6. Distal epifys.
Sida	Från vilken sida kommer skelettelementet från. Dx står för höger, sin för vänster. N/A står för <i>Not applicable</i> eller inte tillämpligt. I kolumnen för Sida används termen för opariga ben.
Brända	Är benet bränt anges benets färg i denna kolumn. Färgen vänster om snedstreck angiver fragmentets färg på utsidan, den angivna färgen till höger om snedstreck angiver färgen inuti fragmentet.
Obrända	Är benet obränt anges benets färg på utsidan i denna kolumn.
Mått	Mått som tagits på benen.
Kön	Bedömd könstillhörighet utifrån följande kategorier: Hypermaskulin (♂), Maskulin (♂?), Allop-hys/intermediär form (?), Feminin (♀?), Hyperfeminin (♀).
Ålder	I denna kolumn anges bedömd dödsålder.
Mod	Modifierade fragment, t ex avsågade, med huggmärken, snittspår etc.
Pat	Patologi, fragment med spår efter sjukdom eller trauma.
NISP	<i>Number of Identified Specimens</i> är antalet identifierade skelettfragment.
MNE	<i>Minimum Number of Elements</i> eller mab som det kallas på svenska är minsta antalet skelettelement. De feta siffrorna i kolumnen indikerar de ben som använts vid uträkningen av MNE.
MNI	<i>Minimum Number of Individuals</i> eller mind som det kallas på svenska är minsta antalet individer. De feta siffrorna i kolumnen indikerar de ben som använts vid uträkningen av MNI.
Vikt	Skelettfragmentens vikt i gram.

ÖLMC	Art	Art	Element	Element	Frag.grad	Elementdel	Sida	Brända	Obrända	
4480:1	Nötkreatur	Bos taurus	1:a halskotan	Atlas	Intakt		N/A		Gulbrun	
4480:1	Nötkreatur	Bos taurus	Bröstkota	Vertebrae thoracicae	Fragment		N/A		Gulbrun	
4480:1	Nötkreatur	Bos taurus	Ländkota	Vertebrae lumbalis	Defekt		N/A		Gulbrun	
4480:1	Nötkreatur	Bos taurus	Mellanfotsben III-IV	Metatarsus III-IV	Fragment	4, 5, 6			Gulbrun	
4480:1	Stor gräsätare	Bovidae, cervidae, equidae	Långa rörben	Ossa longa	Fragment				Gulbrun	
4480:2	Däggdjur (inte människa)	Mammalia	Långa rörben	Ossa longa	Fragment			Vit/vit		
4480:2	Däggdjur (inte människa)	Mammalia	Långa/korta rörben	Ossa longa/brevia	Fragment			Vit/vit		
4480:3	Däggdjur (inte människa)	Mammalia	Långa rörben	Ossa longa	Fragment			Vit/vit		
4480:3	Däggdjur (inte människa)	Mammalia	Långa/korta rörben	Ossa longa/brevia	Fragment			Vit/grå		
4480:4	Får	Ovis aries	Lårben	Femur	Fragment	5, 6			Gulbrun	
4480:4	Stor gräsätare	Bovidae, cervidae, equidae	Revben	Costa	Fragment				Gulbrun	
4480:4	Däggdjur (inte människa)	Mammalia	Hjärnskålskranium	Neurocranium	Fragment				Gulbrun	
4480:5	Däggdjur (inte människa)	Mammalia	Långa rörben	Ossa longa	Fragment			Vit/vit		
4480:5	Däggdjur (inte människa)	Mammalia	Långa/korta rörben	Ossa longa/brevia	Fragment			Vit/vit		
4480:5	Däggdjur (inte människa)	Mammalia	Långa/korta rörben	Ossa longa/brevia	Fragment			Vit/svart		
4480:6	Däggdjur (inte människa)	Mammalia	Oidentifierad	Undet	Fragment			Vit/grå		
4480:7	Däggdjur (inte människa)	Mammalia	Oidentifierad	Undet	Fragment			Vit/vit		
4480:7	Däggdjur (inte människa)	Mammalia	Oidentifierad	Undet	Fragment			Vit/svart		
4480:8	Häst	Equus caballus	Bakre kindtand (överkäke)	Molares sup	Intakt		Dx		Gulvit	
4480:8	Får/get	Ovis aries/ Capra hircus	Skenben	Tibia	Intakt	2, 3, 4, 5,	Dx		Gulbrun	
4480:8	Nötkreatur	Bos taurus	Mellanfotsben III-IV	Metatarsus III-IV	Intakt	1, 2, 3, 4, 5, 6	Sin		Blek gul	
4480:8	Nötkreatur	Bos taurus	Lårben	Femur	Fragment	5	Sin		Blek gul	
4480:8	Get	Capra hircus	Horn	Cornu	Intakt		Sin		Blek gul	
4480:15	Däggdjur (inte människa)	Mammalia	Skulderblad	Scapula	Fragment				Gråbrun	
4480:46	Stor gräsätare	Bovidae, cervidae, equidae	Skulderblad	Scapula	Fragment				Gråbrun	
4480:58	Får	Ovis aries	Språngben	Talus	Intakt		Dx		Gråbrun	
4480:64	Däggdjur (inte människa)	Mammalia	Långa rörben	Ossa longa	Fragment				Gulbrun	
	TOTALT	TOTALT	Totalt							
	Nötkreatur	Bos taurus	Totalt							
	Häst	Equus caballus	Totalt							
	Får	Ovis aries	Totalt							
	Get	Capra hircus	Totalt							

Mått	Kön	Ålder	Mod	Pat	NISP	MNE	MNI	Vikt	Kommentarer
		Juvenil			1	1	1	27,3	Arcus posterior delvis fusionerad.
					1	1	1	28,7	
		<9 år			1	1	1	51,3	Metafysyta corpus.
		>2 år	X		1	1	1	50,4	Distal epifys fullständigt fusionerad. Delvis avhuggen distalt. Sannolikt en islägg.
					1	1	1	18,9	
					1	1	1	1,7	
					1	1	1	1,7	
					1	1	1	2,5	
					1	1	1	0,8	
		>3½ år			1	1	1	26,7	Distal epifys fullständigt fusionerad.
					1	1	1	8,2	
					2	1	1	2,1	
					1	1	1	3,9	
					1	1	1	0,8	
					2	1	1	4,0	
					1	1	1	0,5	
					1	1	1	0,5	
					1	1	1	1,5	
					1	1	1	56,0	
		<3,5 år			1	1	1	21,5	Metafysytor proximalt och distalt. Angiven ålder gäller får.
GL: 20,90 mm Bp: 43,41 mm Bd: 49,91 mm		>2 år			1	1	1	186,2	Distal ledyta fullständigt fusionerad.
		<3,5 år	X		1	1	1	98,0	Distal ledyta fullständigt fusionerad. Avhuggen distalt.
Hornbasens omkr: 93 mm	♀				1	1	1	52,4	Hornbasens omkrets tyder på ♀.
					1	1	1	6,0	
					1	1	1	7,3	
					1	1	1	3,5	
					1	1	1	14,1	
					29	15	4	676,5	
					6	6	1	441,9	
					1	1	1	56,0	
					2	2	1	30,2	
					1	1	1	52,4	

Bilaga 2. Fyndlista

Fynd	Antal	Föremål	Typ	Del	Material	Teknik	Längd	Bredd	Höjd	Diam
C4480:01	5	Ben	Animalie	Blandat	Ben					
C4480:02	2	Bränt ben	Animalie	Blandat	Ben					
C4480:03	2	Bränt ben	Animalie	Blandat	Ben					
C4480:04	4	Ben	Animalie	Blandat	Ben					
C4480:05	4	Bränt ben	Animalie	Blandat	Ben					
C4480:06	1	Bränt ben	Animalie	Blandat	Ben					
C4480:07	2	Bränt ben	Animalie	Blandat	Ben					
C4480:08	6	Ben	Animalie	Blandat	Ben					
C4480:09	3	Murbruksprov	Kalkbruk	-	Kalkbruk	Blandat				
C4480:10	1	Hästskosöm			Järn	Smitt	52			
C4480:11	2	Kärl		Blandat	BII:4	Drejat				
C4480:12	1	Kärl	Trebensgryta	Skaft	BII:4	Drejat	80			23
C4480:13	2	Kärl			D-gods	Pressat				
C4480:14	1	Spik			Järn	Smitt	88			
C4480:15	1	Ben	Animalie		Ben					
C4480:16	1	Kärl	Krus	Buk	CI:2	Drejat				
C4480:17	2	Tegel			Lera	Slaget				
C4480:18	1	Kärl		Buk	A-gods	Tummat	56	58	7,5	
C4480:19	1	Kärl		Buk			45	27	4	
C4480:20	1	Kärl		Buk	CI:1	Drejat	45	18	4,5	
C4480:21	1	Kärl		Buk	BI:2	Drejat	23	16	4	
C4480:22	1	Kärl		Mynning	CII:2	Drejat	20	24	5	
C4480:23	1	Kärl		Buk	CII:2	Drejat	56	28	5	
C4480:24	1	Kärl		Mynning	CII:2	Drejat	47	25	4	
C4480:25	1	Kärl		Buk	CII:2	Drejat	33	17	5	
C4480:26	1	Kärl		Buk	A-gods	Tummat	85	61	7,5	
C4480:27	1	Kärl	Kanna	Hals	CII:1	Drejat	52	68	4	
C4480:28	1	Kärl		Mynning	CI:1	Drejat	28	24	9	
C4480:29	1	Kärl		Buk	BII:1	Drejat	48	33	7	
C4480:30	1	Kärl		Buk	BI:2	Drejat	36	21	5	
C4480:31	1	Kärl		Buk	CII:2	Drejat	29	32	4,5	
C4480:32	1	Kärl		Buk	CII:2	Drejat				
C4480:33	1	Kärl		Buk	BI:1	Drejat	35	42	7	
C4480:34	1	Kärl		Buk	BI:1	Drejat	28	24	6	
C4480:35	1	Kärl		Buk	CI:2	Drejat	19	19	6	
C4480:36	1	Kärl	Kanna	Hank	CII:2	Tummat	80	25	11	
C4480:37	1	Kärl	Kanna	Mynning	CI:2	Drejat	29	28	8	
C4480:38	1	Kärl	Kanna	Hank	CI:2	Drejat	48	21	10	
C4480:39	1	Kärl	Kanna	Blandat	CII:2	Drejat				
C4480:40	1	Kärl		Buk	BI:1	Drejat	37	27	4	
C4480:41	1	Spik			Järn	Smitt	61			
C4480:42	1	Oidentiferat			Järn	Draget	134			
C4480:43	1	Beslag			Järn	Smitt	90	70	1,5	
C4480:44	1	Kärl		Mynning	BII:4	Drejat				
C4480:45	1	Pipa	Kritpipa	Skaft	Piplera	Pressat	20			6,5

Vikt	Fragm	Anmärkning
177	F	Ågatan 41-43 m, nivå 2. Ett avbrutet rörbensfragment är bearbetat som en islägg.
3,3	F	Ågatan 41-43 m, nivå 2.
3,3	F	Ågatan, nivå över "brygga" i leran.
37,1	F	Lösfynd framför mur 1.
8,7	F	Ågatan ca 50 m. Topp bränd sand i understa lagret.
0,4	F	Ågatan 41-43 m. I k-lager.
1,5	F	Tandläkaren, Breda gränd.
414	F	Tandläkaren, Breda gränd.
160	F	A: mur 2; B: "mur" mellan mur 1 och 2; C: Mur 1.
6	D	Ågatan, nivå över "brygga" i leran.
22	F	Ågatan, nivå över "brygga" i leran. Ena fragmentet har "avstrykningsspår".
67,4	F	Breda gränd 4-12 m.
26,6	F	Breda gränd 3, (tandläkaren), 9-11 m. Lösfynd. Ett fragment liknar bottendel till soppterrin eller liknande. Ett fragment är del av en buk.
9,1	D	Breda gränd 3, (tandläkaren), 9-11 m. Lösfynd.
6	F	Breda gränd 3, (tandläkaren), 9-11 m. Lösfynd.
68,9	F, 4	Ågatan - Breda gränd, på/i kavelbro. Ett fragment uttaget till refsamling.
50,6	F	Ågatan, vid T-kors till fastighet botten schakt.
26,6	F, 2	Ågatan, vid T-kors till fastighet bottenschakt. Fragmenten har passning.
6,3	F	Söder om gammal fjärrvärme, mot ån. Fragmentet uttaget till refsamling. Ågatan-Breda gränd.
4,6	F	Söder om gammal fjärrvärme, mot ån. Fragmentet uttaget till refsamling. Ågatan-Breda gränd.
0,2	F	Ågatan 50 m. Topp bränd sand i understa lagret. Fragmentet uttaget till refsamling.
1,3	F	Ågatan 50 m. Topp bränd sand i understa lagret. Fragmentet uttaget till Lasses refsamling.
12,7	F	Lösfynd framför mur 1. Fragmentet uttaget till refsamling.
4,6	F	Tandläkaren, Breda gränd. Understa lagret vid el. Fragmentet uttaget till refsamling.
3,7	F	Tandläkaren. Fyllnadslager. Fragmentet uttaget till refsamling.
41,7	F	Ågatan. Västra änden på "bryggan". 0,91 m under asfalten.
18,4	F, 2	Tandläkaren, Breda gränd. Fragmenten har passning. Ett fragment uttaget till refsamling.
8,2	F	Ågatan - Breda gränd. På kavelbro. Fragmentet uttaget till refsamling.
11	F	Ågatan - Breda gränd. På kavelbro. Fragmentet uttaget till refsamling.
5,2	F	Ågatan - Breda gränd. På kavelbro. Ett fragment uttaget till refsamling.
6,9	F	Ågatan - Breda gränd. På kavelbro. Fragmentet uttaget till refsamling.
61,1	F, 5	Ågatan - Breda gränd. På kavelbro. Ett fragment uttaget till refsamling.
13,3	F	Breda gränd 3. Lösfynd från profil. Fragmentet uttaget till refsamling.
4,3	F	Ågatan ca 53 m. Vid stenar med pålar. Fragmentet uttaget till refsamling.
2,9	F	Ågatan ca 53 m. Vid stenar med pålar. Fragmentet uttaget till refsamling.
36,5	F	Ågatan ca 53 m. Vid stenar med pålar. Fragmentet uttaget till refsamling.
6,9	F	Ågatan ca 53 m. Vid stenar med pålar. Fragmentet uttaget till refsamling.
15,8	F	Ågatan ca 53 m. Vid stenar med pålar. Fragmentet uttaget till refsamling.
88	F, 2	Ågatan ca 53 m. Vid stenar med pålar. Botten och ett litet bukfragment. Botten uttagen till refsamling.
4,8	F	Tandläkaren, Breda gränd. Fragmentet uttaget till refsamling.
12,6	D	Breda gränd 3. Lösfynd från profil.
8,4	D	Breda gränd 3. Lösfynd från profil. Två st 2 mm järntrådar vridna kring varandra som en skruv.
29,7	D	Breda gränd 3. Lösfynd från profil. Bandjárn 17 mm, böjt i vinkel. Ett 4 mm hål i var ände, 11 resp 38 mm in.
9,7	F	Breda gränd 3. Lösfynd från profil. Klar glasyr. "Snördekor".
0,9	F	I k-lager i utfyllnadslager vid brofundament.

Fynd	Antal	Föremål	Typ	Del	Material	Teknik	Längd	Bredd	Höjd	Diam
C4480:46	1	Ben			Ben					
C4480:47	1	Glas	Fönsterglas		Glas	Blåst	38	35	2	
C4480:48	2	Kärl		Blandat	BII:4	Drejat				
C4480:49	2	Kärl		Blandat	D-gods	Pressat				
C4480:50	1	Avslag			Flinta	Slaget	40	23	7,5	
C4480:51	1	Slipsten			Sandsten		96	31	24	
C4480:52	1	Kärl		Buk	BII:4	Drejat	64	48	7	
C4480:53	2	Kärl		Blandat	BII:4	Drejat				
C4480:54	1	Kärl	Trebensgryta	Skaft	BII:4	Drejat	40	26	9	
C4480:55	1	Oidentifierat			Järn		38	28	8	
C4480:56	1	Oidentifierat			Sandsten		42	26	16	
C4480:57	1	Kärl	Trebensgryta	Skaft	BII:4	Drejat	42		8	55
C4480:58	1	Ben	Animalie	Mellanfotsben	Ben		26	18	15	
C4480:59	1	Kärl	Fat	Kant	BII:4	Drejat	59	33	13	
C4480:60	1	Kärl			BII:4	Drejat	31	25	9	
C4480:61	1	Kärl		Buk	BII:4	Drejat	18	13	3,5	
C4480:62	1	Pipa	Kritpipa	Skaft	Piplera	Pressat	20			7,5
C4480:63	1	Glas	Hushållsglas	Flaska	Glas	Blåst	36	33	3,5	80
C4480:64	1	Ben	Animalie		Ben					
C4480:65	1	Oidentifierat			Flinta		23	18	17	
C4480:66	2	Spik			Järn	Smitt				
C4480:67	1	Glas	Fönsterglas		Glas	Blåst	39	12	2	
C4480:68	5	Kärl		Blandat	BII:4	Drejat				
C4480:69	1	Kärl		Buk	CII:2	Drejat	20	11	3	
C4480:70	1	Glas	Hushållsglas	Flaska	Glas	Blåst	138	65	5	80
C4480:71	1	Glas	Fönsterglas		Glas	Blåst	20	8	2	
C4480:72	1	Kärl	Fat	Kant	D-gods	Pressat	60	52	4	
C4480:73	1	Kärl	Fat	Kant	D-gods	Pressat	40	50	5	240
C4480:74	1	Kula			Bergart	Slipat				34
C4480:75	1	Råämne			Flinta	Slaget	125	120	70	
C4480:76	1	Spik			Järn	Smitt	67	0	0	
C4480:77	1	Bränd lera			Lera	Bränd	20	14	7,5	
C4480:78	1	Kniv			Järn					
C4480:79	1	Nyckel			Järn					

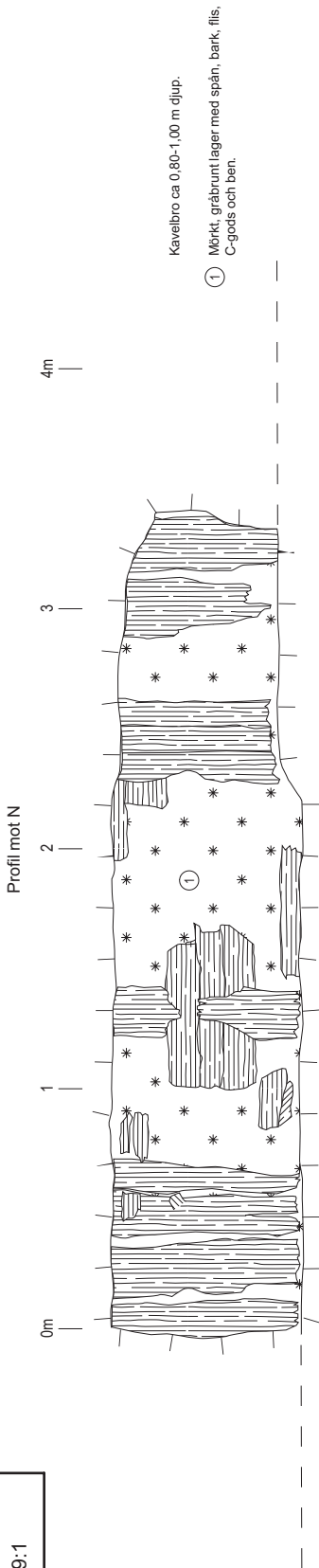

Vikt	Fragm	Anmärkning
7,3	F	Utfyllnadslager 18-22 m.
4	F	Utfyllnadslager 18-22 m.
10,9	F	Utfyllnadslager 18-22 m. Klar glasyr. 1 mynning och 1 buk.
0,7	F	Utfyllnadslager 18-22 m.
4,4	F	Ågatan vid "bro" (mitt emot port 16). Skrapa? Bruksvänlig utformning. Bruksretuscher.
103	D	Ågatan vid "bro" (mitt emot port 16). Slipspår på 3 sidor, 1 sida med nålslipningsspår.
18,5	F	På gården, vid plank, söder om.
26,1	F	Fyllnadslager, tandläkaren. Klar glasyr. 1 mynning och 1 buk.
10	F	Ågatan - Breda gränd. Väster om kavelbro.
10,6	F	Ågatan - Breda gränd. Väster om kavelbro. Fragment av rör?
17,3	F	Ågatan - Breda gränd. Väster om kavelbro. Svallad vit sandsten.
18,9	F, 2	Mellan stenarna undre stenläggning. Inne på gården. Osäkert skaft. Kraftigt gods. Stänk av grön glasyr.
3,5	K	Mellan stenarna undre stenläggning. Inne på gården. "Kasta gris"-ben?
19,4	F	I rasmassor under/framför mur 2. Klar glasyr.
8	F	Tandläkaren, Breda gränd. Understa lagret vid el. Klar glasyr. Spjälkat.
0,9	F	Tandläkaren, Breda gränd. Understa lagret vid el. Klar glasyr.
1,1	F	Tandläkaren, Breda gränd. Understa lagret vid el.
9,5	F	Instick Ågatan 15, vid grundmur till hus. Brunt glas.
14,1	F	Instick Ågatan 15, vid grundmur till hus. Brunt glas.
5,6	F	Instick Ågatan 15, vid grundmur till hus. Bränt.
28,4	D	Instick Ågatan 15, vid grundmur till hus. Längd 98 resp 63 mm.
2,3	F	Instick Ågatan 15, vid grundmur till hus. Glaspest.
26,5	F	Instick Ågatan 15, vid grundmur till hus. 1 fragment kant med vitleredekor, 1 fragment buk med grön glasyr, 2 fragment buk med klar glasyr, 1 fragment skaft utan synlig glasyr.
0,8	F	Instick Ågatan 15, vid grundmur till hus. Spjälkat. Fragmentet uttaget till refsamling.
89	F	Tandläkaren, Breda gränd.
0,6	F	Tandläkaren, Breda gränd.
14,9	F	Tandläkaren, Breda gränd. Tunn gulmlinje.
15,5	F	Tandläkaren, Breda gränd. Blålila blom- och spetsdekor.
52,2	K	Ågatan ca 53 m. Vid stenar med pålar. Diameter 33-35 mm.
645	D	Ågatan ca 53 m. Vid stenar med pålar. Flera avspaltningar.
10,6	D	Ågatan sista 10 m. Nivå 2.
1,9	F	Ågatan sista 10 m. Nivå 2.
	F	Ågatan sista 10 m. Nivå 2. Spets och tånge ev..
		Ågatan vid stenränna. Föremålet är på konservering.

Bilaga 3. Ritningar

Då ritningarna är förminskade är skalan ca 1:30.

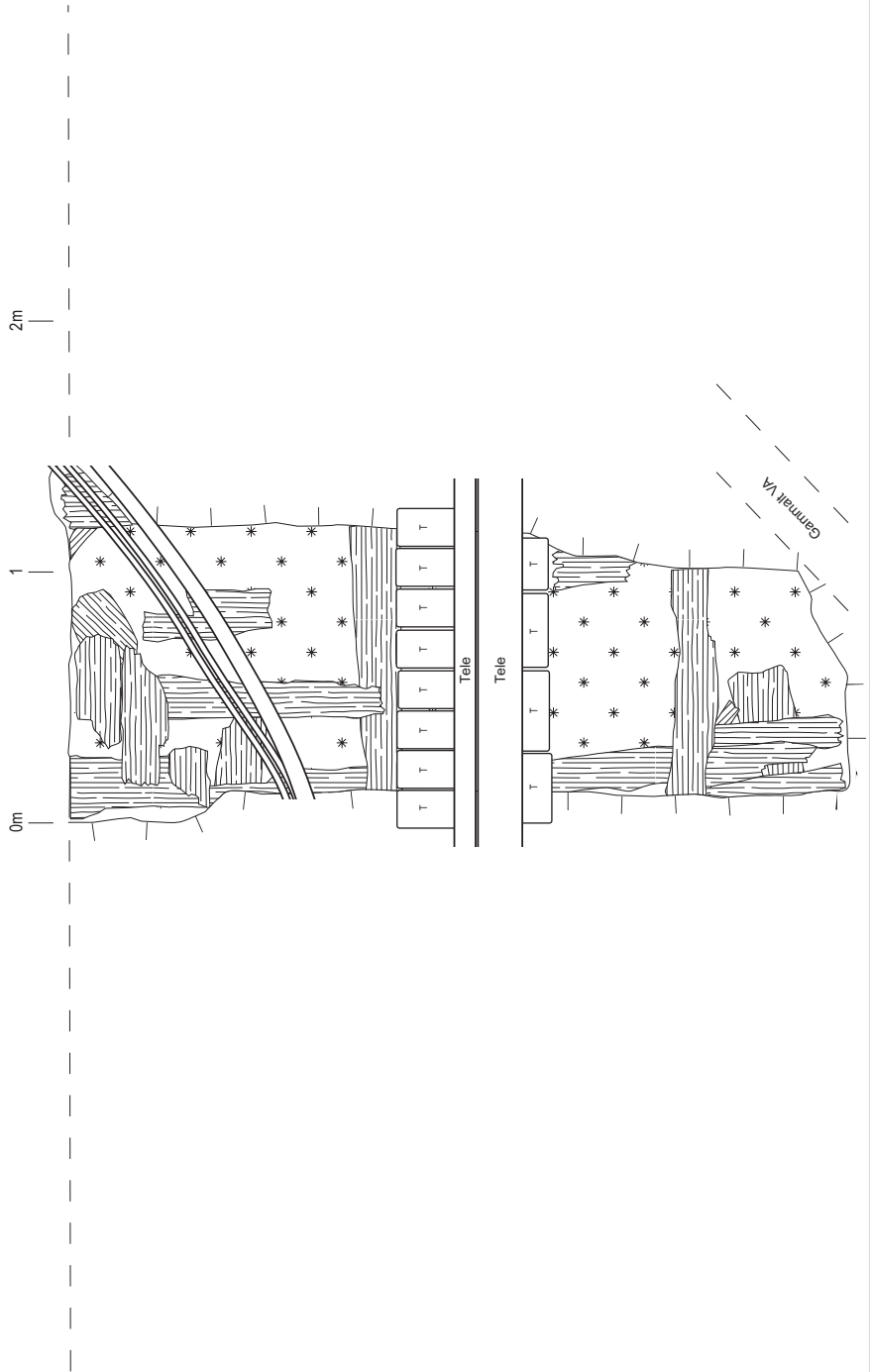
Dnr 90/09:1

Kavelbro ca 0,80-1,00 m djup.

① Mörkt, gråbrunt lager med spån, bark, flis, C-gods och ben.

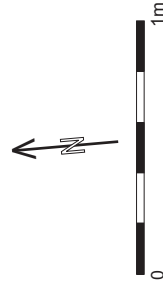
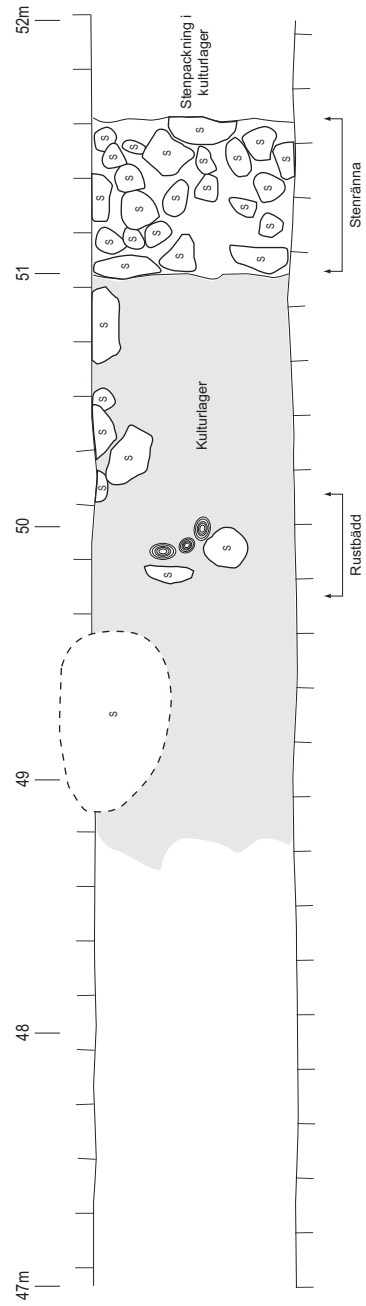
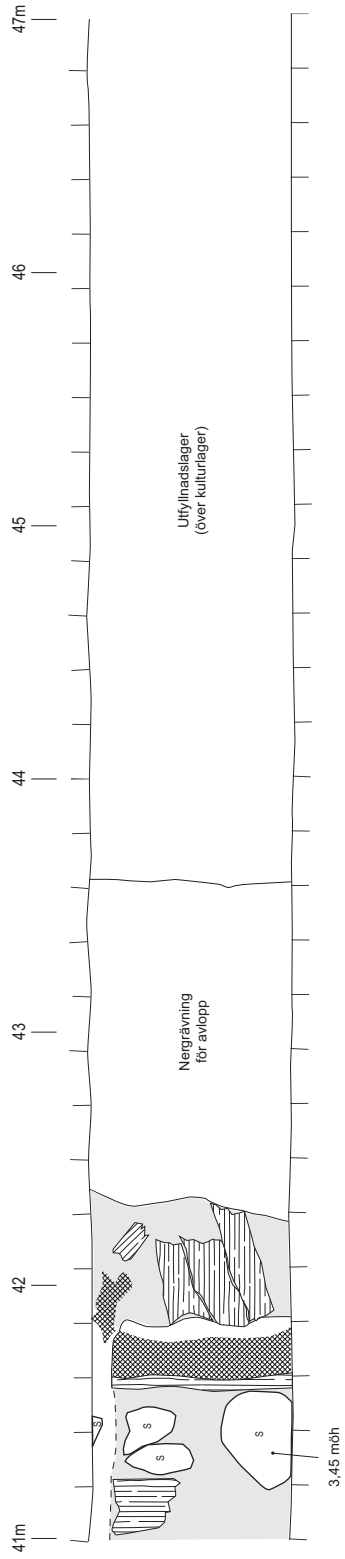
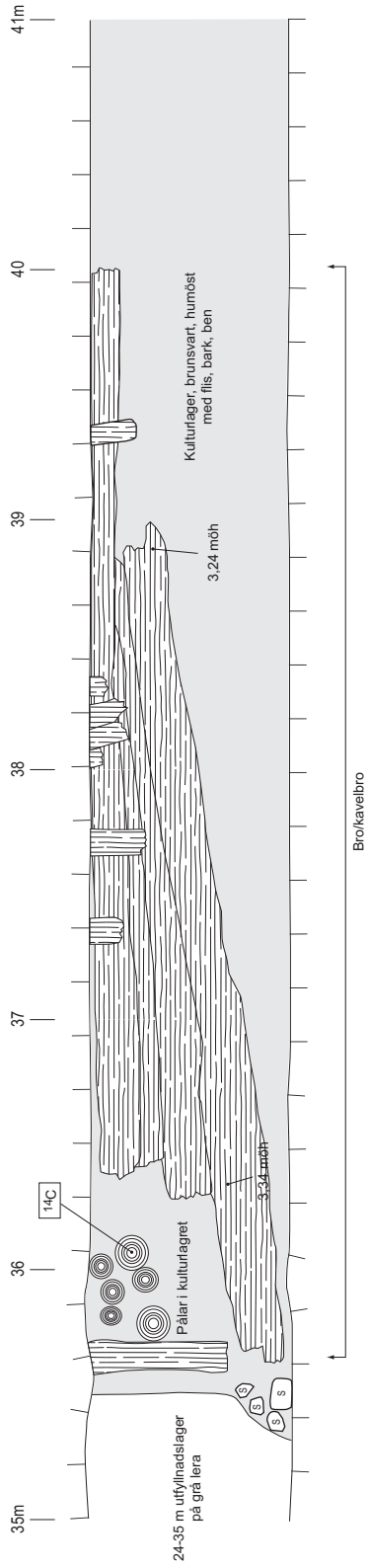
Fjärrvärme 2007 (Breda gränd)

kv Forseman, korsn Ågatan-Breda gränd
 Söderköpings stad och kommun, Ög
 RAÄ 14
 Planritning
 Skala 1:20
 Dnr 90/09
 2009-04-01 Mats Magnusson
 Renritning Johan Levin

kv Forseman, Ågatan

Södertöpings stad och kommun, Ög

RAÄ 14

Plan- och profilritning

Skala 1:20

Dnr 90/09

2009-04-07 Mats Magnusson

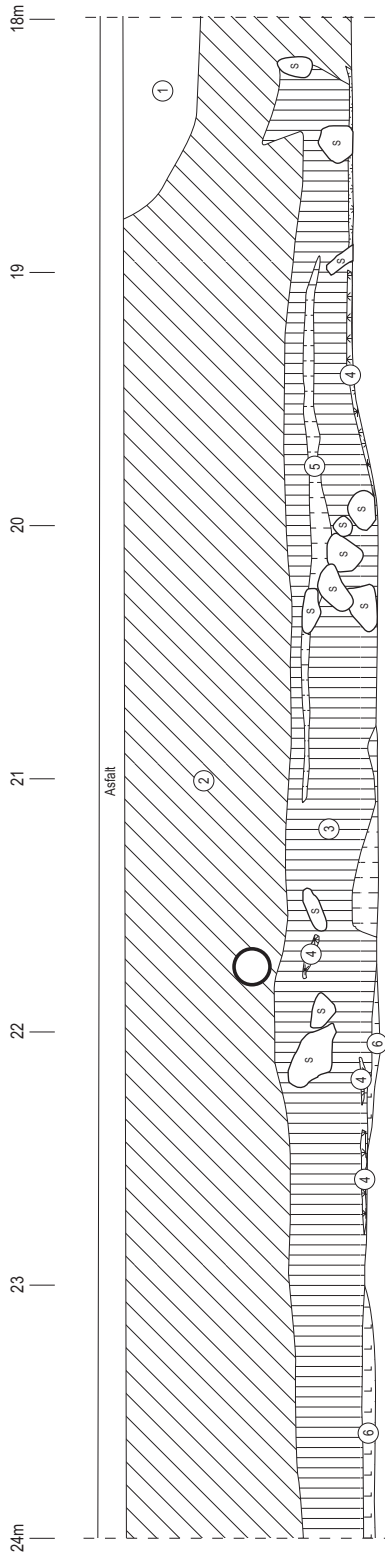
Renritning Johan Levin

Dnr 90/09:4

Profil mot S

0-18 m = utfyllnadslager

1. Gul sand.
2. Utfyllnadslager, sand och grus.
3. Svart kulturlager med inslag av svårlera.
4. Träbarkflis.
5. Grå svårlera.
6. Gråblå lera.
7. Grått, leingt kulturlager.

Profil mot S

35m

36

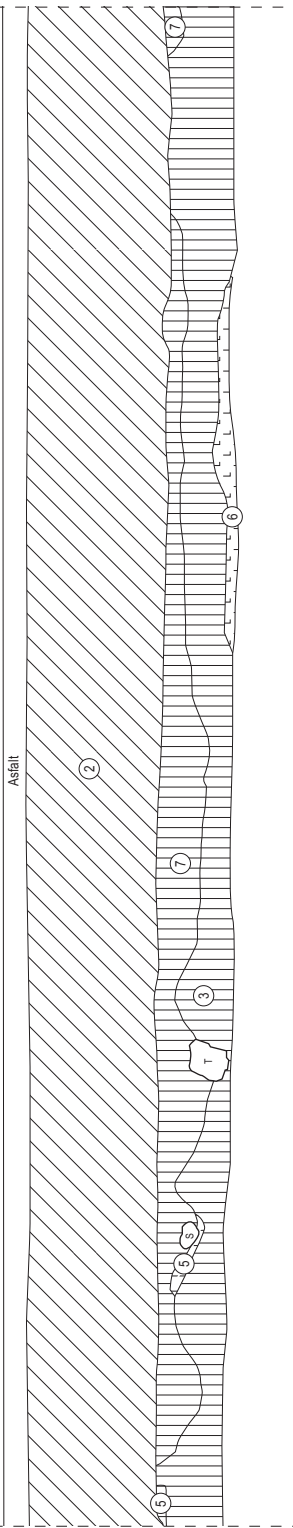
37

38

39

40

41m

Profil mot S

43m

42

41

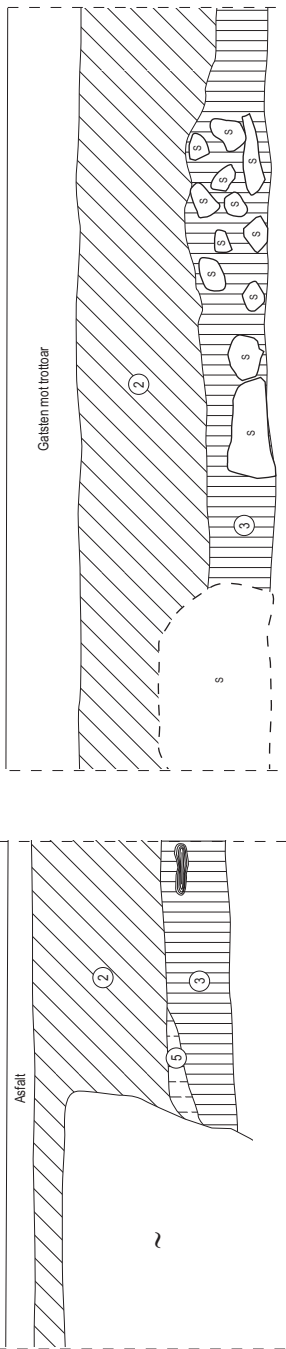
49

50

51

52m

52m

kv Forseman, Agatan

Söderköpings stad och kommun, Ög

RAÅ 14

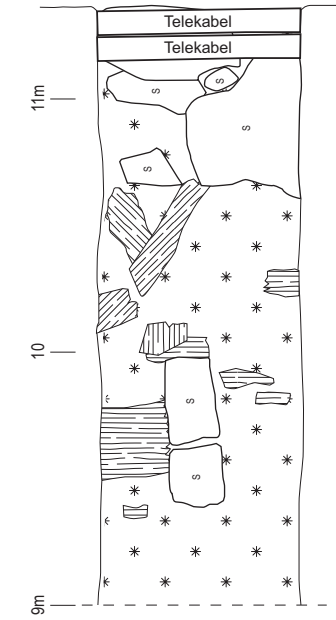
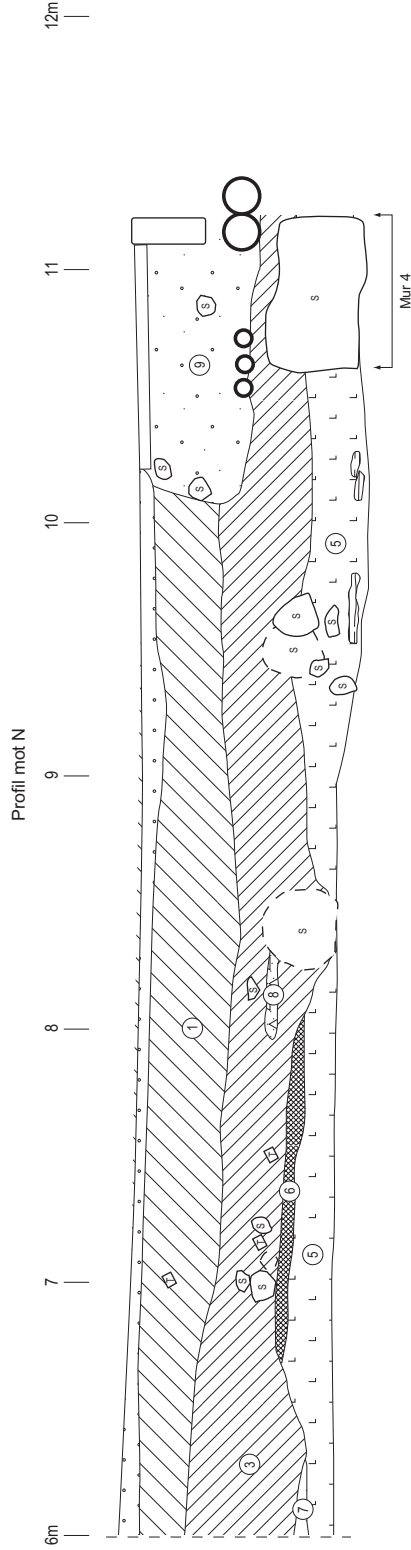
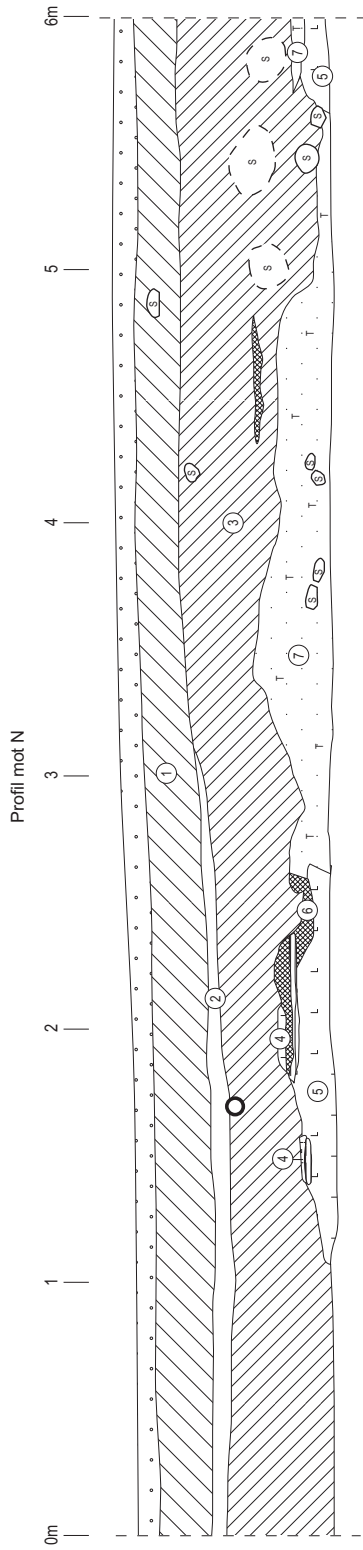
Plan- och profilritning

Skala 1:20

Dnr 90/09

2009-04-15 Mats Magnusson, Johan Levin

Renritning Johan Levin

1. Mörkbrunt, humöst lager med inslag av buteljglas och tegel.
2. Brunt humöst lager med svart himna i ytan (ej soligt).
3. Svartgrått, omört fylnadslager av lerigt kulturlager med keramik, tegel, ben. Alla äldrar.
4. Gul, sandinblandad lera.
5. Brun, lerig jord.
6. Svart sollager med kol (brandlager) av tegelbitar.
7. Gulbeige sand- och lerblandat lager m inslag av tegelbitar.
8. Gråvitt kalkbruk.
9. Gulbeige sand med grus.

kv Forseman, Breda gränd 3

Söderköpings stad och kommun, Ög

RAA 14

Plan- och profilritning

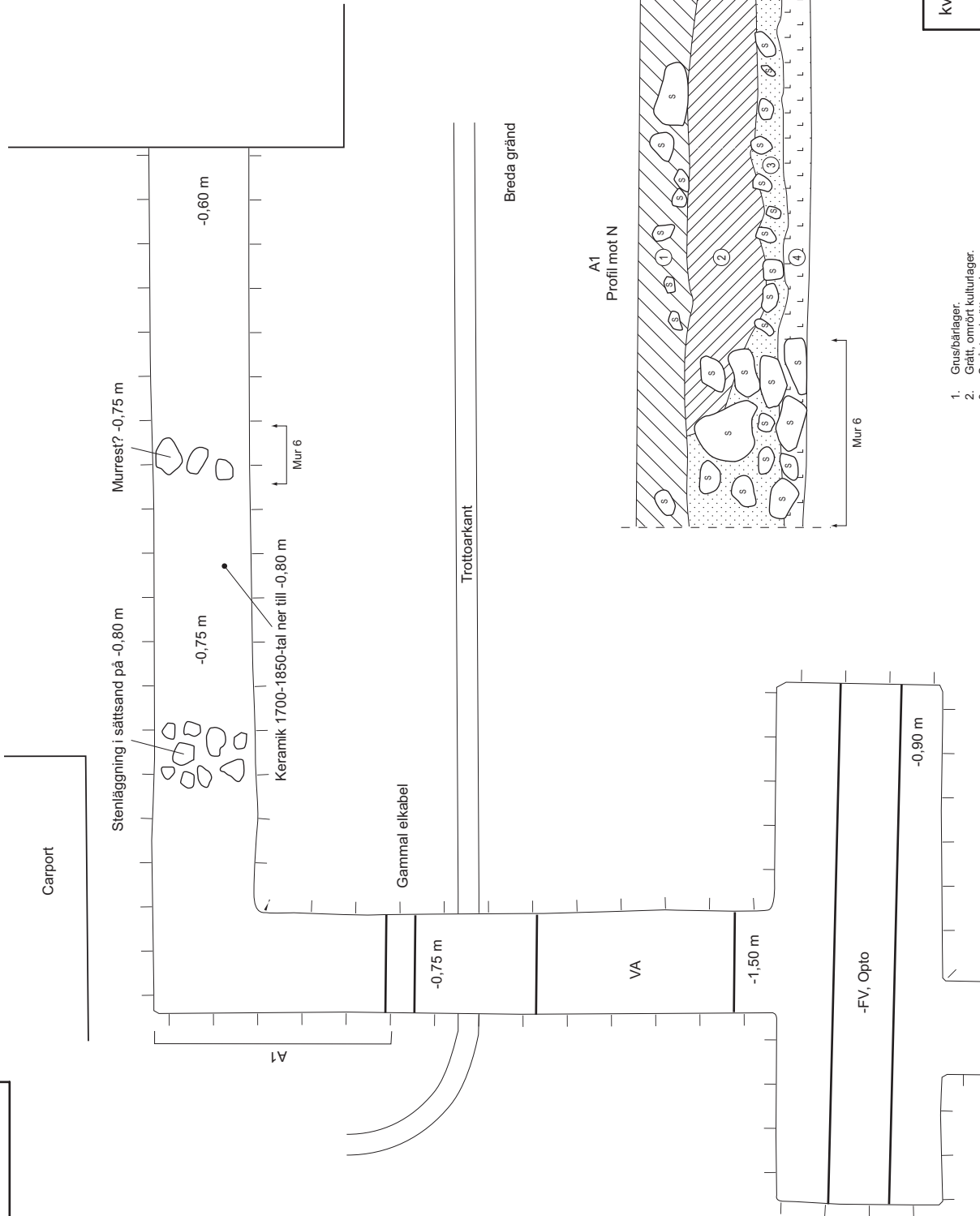
Skala 1:20

Dnr 90/09

2009-04-17 Mats Magnusson

Renritning Johan Levin

kv Forseman, Breda gränd 4-12
 Söderköpings stad och kommun, Ög
 RAÄ 14
 Plan- och profilritning
 Skala 1:20
 Dnr 90/09
 2009-04-17 Anders Lundberg
 Renritning Johan Levin

1. Grus/bärlager.
2. Grått, omört kulturlager.
3. Småsten i sälttsand.
4. Gullera och tegelkross.

Östergötlands länsmuseum utförde under perioden 1-23 april 2009 en arkeologisk förundersökning i samband med schaktning för fjärrvärme inom Söderköpings medeltida stadsområde (RAÅ 14) i Söderköpings kommun, Östergötlands län. Fjärrvärmeschaktet sträckte sig längs Ågatan från korsningen Ågatan/Breda gränd och utmed ungefär halva kv Forseman. Därefter gick det vidare in i kv Forseman och fram till fastigheten Forseman 3. Dessutom gjordes två avstick, till Breda gränd 3 (Norrull 6) och 4-12 (Forseman 4), från tidigare grävd fjärrvärmeledning i Breda gränd.

Rester av en kavelbrogata, som tidigare framkommit vid nedläggandet av fjärrvärme i Breda gränd, framkom. Vidare påträffades en träkonstruktion som troligen är resterna efter en bro/kavelbro. Två kraftiga murar framkom, vilka tolkas som resterna efter ett stenhus med källare då ett massivt raseringslager, som fortsatte under schaktdjup, framkom mellan dem.

Inne i kv Forseman påträffades två nivåer av stensättningar i vad som tolkas som en gatusträckning samt resterna av en byggnad med tegelväggar och eldstad. Utöver detta framkom flera lämningar efter konstruktioner i sten och trä.